

తెలంగాణ ప్రజలకు

13469

వైరాగ్యపుష్పగుచ్ఛము

(అనురామచంద్రశతకము)

రచయిత:

'అనుభవవేదాంతప్రదర్శక'

చదువులవీరాజు.

హింద్.

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మసేవః

వైరాగ్యపుష్పగుచ్ఛము

(అను రామచంద్రశతకము)

“అనుభవస్తో కర్మవిరోధము క్షమగుణము”

ఉపనిషత్సారాంశము క్షముగ

అను కావ్యలి వాస్తవ్యులగు

“అనుభవవేదాంతపరివర్తకము”

చదువుల వీరాజు శర్మవిరచితము.

“కవిభూషణ-శతావధాని”

గోరుగంటులచ్యుతసూర్యనారాయణశర్మగారిచే శోధితము.

సర్వస్వామ్యములు గ్రంథకర్తవి.

కాల్కిరేట్
రిజిస్టర్డ్. }

వెల 0—6—0

క. శ్రీరఘురామునిపేరిట

వైరాగ్యమున జ్ఞానముమలభక్తియు మోయన్

గూరిచితీ వీరరాజ! ను

గీరా! నీమంత్రము నీలయ శతకమున॥

క. శతకము వాచకము

బలకమువలె మెరయుచుండ వ్రాసినవాడే

కృతకృత్యుడు శ్రీస్తీతా

పతిభృత్యుడు సవ్యసాధననిత్యుడుగున్.

కవిభూషణ

శతావధాని { గో॥ అమృతసు, కృతానామశతకము.

ప్రతులు 1000

పత్రిక :-

బాలుసు సంకటశాస్త్రీ,

ప్రొవైటర్ :- శ్రీశాంతాబాయిక్లెరిక్స్ అండ్ ట్రానింగ్

వర్క్సు లి. టి. నెం 90 డి. రోడ్-4-1946

శ్రీ శారదాపర్వణాలయము, ధట్టువిల్లి, ఆమలాపురంతా॥ శూ॥ గో॥ జ॥

లి. టి. నెం 81,

వైరాగ్యపుష్పగుచ్ఛము.

సీ. శ్రీరామచంద్ర! నేనైరాగ్యభోధోప
 రతి, పుష్పగుచ్ఛసంతతులః సూర్పి
 అర్పించెనను హార మధ్యాత్మపరమైన
 భక్తిభావనయుక్త యుక్తముగను
 కలవెన్నో మాలికల్ గంఠము సింహుగా
 ననుచు గ్రీగంటను గన గః భోకు
 తప్పొప్పు లనుట శాస్త్రజ్ఞులకే గాని
 జనుల కన్నియు సమంజసము గాదు!

గీ॥ హృదయ మను , నాటవాలమం దగురు లాత్తు
 భక్తిలతలకు భూజంబు శాస్త్ర సవర
 పూర్తి సేయించు రవికులపూర్ణచంద్ర!
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

1

సీ. శ్వశ్రేయఃసం బైన స్వగౌదిభవనముల్
 లీల నెల్లెడ నాట్యశాల గా గ
 కనులకు సంతోషజనకంబులౌ సూర్య
 చంద్రులు దీపికాచయము గా గ
 శబ్దాదిగుణవిశిష్టంబైన యల పంచ
 భూతము ల్నాత్రితై వ్యృత్తిఁ గోప
 మోహవిభ్రాంతులై మొదలు గన్గొనలేక
 జీవకోటులు సభ్యులై వెలుంగ.

గీ. రాత్రిఁ బవలను తెరిలచే రమ్యముగను
 విశ్రుతంబుగఁ గప్పుచు విప్పుచుంకి
 నాటకమ్ముల నొడవ బూటకమ్ముగ
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

2

సీ. శకటంబు దేహంబు చక్షురాద్యము లెఱ్ఱ
 సర్వహక్కుల యధిపాత వీవె
 బండ్డి దోలుటకు నేర్పరచిన జీవుండ
 బండ్డివాడని సంజ్ఞ ప్రకట మయ్యె
 వృషభంబులన దల్చు వృత్తియన్ కొరడాకు
 బుద్ధితాటినిఁ గట్టి సిద్ధపరచి
 విషయమదోన్మత్తవృషభంబులను పూన్చి
 కై నల్యపురిని సౌఖ్యముగఁ దింపు

గీ. మంటినయ్యయ్యె యెఱ్ఱ నన్నంధుఁ జేసి
 మోహగర్తంబులోఁ గూల్చి ముర్రరించె
 అండఁ జేర్చుము నీవె యీ బండ్డిదోలి
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

3.

సీ. ఎందుకు జగతిలో నిట్లుద్భవం బన్న
 మరణమే కారణం బని వచింతు
 మరణనిదాన మే మని ప్రశ్న వేయంగ
 పుట్టుకయే దీని పూర్వమౌను
 అన్యోన్య మాశ్రయంబై యిట్లు తగులుచు
 భావ మయ్యె నవినాభావ మగుచు
 తగవు తీరద యెంతు దరి లేని జలధియై
 కర్మవాసనలు వై గ్రమ్మె నిట్లు.

గీ. చిత్రమైసట్టి తగవులోఁ జెక్కినాడ
 తగవులను దీర్చుటకు నీవె తగినవాడ
 వనుచు వేడితి రక్షించు మవనిజ్ఞుడ
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

4.

సీ. పదునాల్గు జగము లాభాసగా సృజించి
వ్యాపకకళరూపుఁ జూపు నెవఁడో
స్వప్నవిలాసము ల్సత్యంబుగాఁ దోడఁ
బ్రకృతి నధిష్ఠించు సుకృతు డెవఁడో
యెల్ల తావుల నింశి యెచ్చటఁ గనుఁగొన్న
జగసురాదుల కందఁ జాలఁ డెవఁడో
హృత్పద్మములలోన నిమిశి శోధనచేసి
సజ్జనాభినిఁ బోవ సక్తు డెవఁడో.

గీ. ఋషులు రమించుఁ బ్రాణనంబు పిరిదులుకొనఁగ
గల్గెఁ గీర్తార్థభాతువు కృమముగాను
అదియె శ్రీరామబ్రహ్మంబు నదియె నీవు
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

5.

సీ. నే నజ్ఞుడ సటంచు ధ్యానించెదను మొక్కి
ద్వైతభావముచేత తాతవలెను
సారూప్యమున సదా నారాణా యంచుఁ
బ్రజ్ఞచేఁ గొల్తు మత్ప్రీతి యట్ల
సదసద్వివేకినై సాయుజ్యమును గాంచు
శివశక్తులట్ల నిశ్చింత నుండు
ఆద్యంతములు లేని యాదిద్వంద్వము పాదు
పుత్రపౌత్రులు లతావ్రతములును

గీ. వెలయుచున్నవి శాఖలు నృత మొకటె
క్రిందు మీదని కొట్లాడి గుండనేల
మతము లన్నియు నీకు సమ్మతముగాదె
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

6.

సీ. మోక్షసాధము నెక్కు మొనటి నోపానంబు
 సజ్జనసహవాససంశ్రియంబు
 సహజసంతోషంబు సరిశమా రెండవ
 యధిరోహణంబు బంధు రార్యజనులు
 తివిరి యాత్మానాత్మగీచర్చ సల్పుట
 పరగ ద్వితీయనోపాన మరయ
 శమము తురీయమా విమలాధిరోహిణి
 యై యొప్పు మెట్లు సమాప్తయగును.

గీ. అదియె మోక్షంబు గై నల్ప మనఃగ నదియె
 నీదు భక్తుల కన్నియు నిహితముగను
 గల్గు నవలీలగాఁగ త్వత్కరుణ జేసి
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!

7.

సీ. తలనొప్పి చెవిపోటు తనువుగో నడబాంబు
 బడివేటు నుష్ణ మామైని తీటు
 దంతము ల్బలువంగ బంతగించిన యట్లు
 పనులు సేయక పండ్లి యనికీపాటు
 గాఢంబుగా వృశ్చికాదిదప్తముఁ గల్గ
 కెరవి దొర్లుచుఁ బాట తిరుగులాట
 కాలుబెక్కులు చురుక్కని కరల్ కరలంచు
 పాదము ల్బలలింపఁ బ్రాణహాక.

గీ. చక్రువుల బాధ వ్రణములు సలుపువేధ
 యెన్నియో కోట్లు వ్యాధుల నిహములోన
 పాతకుల శిక్షకై యిట్లు ధాత సేసె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!

సీ. దర్పణంబున బింబమర్పించు పగిదిని
 కలలోన మాయాజగంబుఁ జూపి
 తెలివి గల్గిన తోడ దీర్చుకై కల్లగాఁ
 దలఁచి తానొక్కడై వెలయునట్లు
 అజ్ఞానమున మోహ మానరింపఁగఁ జేసి
 భువనము ల్ప్రత్యక్షముగను జూపి
 స్వస్వరూపజ్ఞాన భానూదయంబైన
 బ్రహ్మస్మి యను బ్రహ్మభావ మొంది.

గీ. యేల యిట్లుచుచుండుట బాలశీల
 ఆట లన్నియు మాకు ప్రాణాంతి మయ్యె
 నేడ దీర్చుచు మమ్ము రక్షించనయ్య
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

9.

సీ. దృశ్యరహితముగా నృప్తినిల్విన యోగి
 బ్రహ్మతారాంశిరింబై వెలుంగు
 యత్నంబు లేక ప్రాణాయామసంస్థి
 తరియింప శిఖరూపతను వెలుంగు
 యెవని చిత్తము వేరె యవలంబరహితమై
 తారకజ్యోతిసంధాన మగును
 హఠయోగ మిసుమంత యభ్యాస మెఱుగక
 పరమందు బ్రహ్మభావమున నుండు.

గీ. అట్టి సిద్ధులునొక్క పర్యాయమున నె
 గల్గు నిను ధ్యాన మొనరింపఁ గలుషహరణ
 నీదు నామంబునకు సరి లేదు భళిర!
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

10.

సీ. అగ్ని నిరింధనం బైన జ్వాల కృశించి
 స్వసానమున లయం బందినట్లు
 నీరమ్ము లేక జంబీరభూరుహ మెండ్లి
 నెడరూపమున బొట్ట విడచినట్లు
 తైల మింకినవర్తి దగ్ధమై మొదలంట
 దిగ గాలి ప్రమీదయే మిగిలినట్లు
 జీవుడుదగ్ధతగతి పోవంగఁ గాయంబు
 స్పందన సీనమై గుందినట్లు.

గీ. వృత్తి యాంతరమైన దుర్వృత్తి లడంగి
 ప్రాజ్ఞతోఁ గూడి చిహ్నప్రబలిహృ మందుఁ
 గలసి ఫలలబ్ధి లేకుండు గాదె యవల
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

11.

సీ. అస్తిభాత్యాదుల న్యస్తేనేయును నాత్మ
 విశ్వగామంబున వెలసినాడ
 స్వచ్ఛందముగ సూక్ష్మ జగములు గల్పించి
 స్వప్రకాశుడనైతి స్వప్నమునను
 ఆనందమయకోశమందు రారాజునై
 అజ్ఞానముననుంటి బ్రాజ్ఞు డగుచు
 నీయంతవాడవు నీనై తె నాకేమి
 యెవరంతవారైన తివురఁగలము.

గీ. ఇను మయస్కాంతసన్నిధి నెదిరినట్లు
 లక్షణము వీడి త్యక్తకలశ్యమునను
 జేరి నాడను నీవేమి సేయగలవు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

12.

సీ. మోహభినుంఁడి నిర్ముక్తుండనై యాత్మ
 జ్ఞానినై వర్తించుఁ గాంక్ష కలదు
 శాస్త్రము ల్పఱియించి సద్యశోవ్యాప్తిచే
 గణన కెక్కఁగ నాకుఁ గాంక్ష కలదు
 గుహ్యోద్దియాదిదుర్గుణముల నరికట్టి
 కవుల మెప్పుగ్రహించు కాంక్ష కలదు
 'దాత గుణవాత ధన్యుఁడొహా!' యని
 భ్యాఁ తివడయుటకై కాంక్షఁ గలదు.

గీ. గాని మనసను సరసిని గామ మనెను
 మొసలి వసియించి సద్యప్రతి మెసపుచుండె
 నిన్ను స్మరియింపఁ దద్గ్రాహనిధన మగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

13.

సీ. ధనశబ్దమును విన్న మనము తల్లడమంది
 గిరగిరమని చుట్టి తిరిగి వోవు
 కాంతలఁ గనుఁగొన్న కలవాక్కులనువిన్న
 యొడలెరుంగక తెల్వి సడలుకొనును
 రుచియగు భక్ష్యముల్ రూఢి జిహ్వకు నంట
 నెరమింగు సర్పంబు కరిణిఁ గూల్చు
 తృష్ణచే చక్రసందీప్తి నశించంగ
 మొగము నెల్వెల బారి ముకుళ మగును.

గీ. మిగుల యెండిన కారపు మిరెపకాయ
 కొట్టులో నుండఁగా దగ్గకుండు పెట్టు?
 వస్తుసంసర్గమున గోషవంతుడగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

14.

సీ. జీవరూపప్రాణి శిశువు నేత్రమునందు
 నాశ్రయింతురు రుద్రుఁడాదిగాను
 జీరలు రుద్రుఁడు నీరము పర్జన్యుఁ
 డాదిత్యుఁడగును గుడ్డిని నలుపు
 శ్వేతవర్ణము వజ్ర పృథివి యధోభాగ
 మంతరిక్షము చక్రు వగును పైని
 అక్షిపూరుషుఁ డీత డధ్యాత్ముఁడనియందు
 రధిదైవతము సూర్యు డతడె యతడు.

గీ. దారమొక్కటై మణులు వేర్వేర నుండు
 నట్లు లాంతరయామివె న్యక్త పడక
 త్రోయుచుండువు పుత్రుని యోయునునను
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

15.

సీ. భర్తయం దభిలాష పరమార్థమునను గా
 దతనిపై ప్రియ స్వాత్మార్థ మగును
 తండ్రిపై సిరమైన తనయు సాహస్యంబు .
 నతనికై కాదు స్వాత్మార్థ మగును
 ధనము నిశ్చేపించి దర్శించుచుండుట
 ధనముకై కాదు స్వాత్మార్థ మగును
 తనవారితోమంబు తనకొరకేగాని
 తవులదు తనదు బంధువులపైని.

గీ. ఆత్మసుఖమునకై జగం బమరియుండె
 భవ్యమైనది యాత్మ ద్రష్టవ్య మదియె
 తనకు శోతవ్య మదియె మంతవ్య మదియె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

16.

సీ. బలమైన రోగాదిపటలము ల్బర్వదా
 పీఠించుచున్నవి విగ్రహములు
 కానూదిశతుస్సర్గములు చిత్తమునందు
 వేధించుచున్నవి వెక్కుగతుల
 ధనదారపుత్రకత్రియమైన సౌకర్య
 కుంటివానిగః శేషి కూలః పోసి
 ఇక్కట్లు తప్పించు టెట్లో యని తపించు
 గాలుః పుదినసముల్లసనేయు.

గీ. మొట్ట విన వినియేమి యేమో యంటుచు
 నెడము చేసిన విషతునాళికడలిచాన్న!?
 అటవఁగా లేను గొంతుక మొదలుమోయె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

17

సీ. పంచేంద్రియంబులు బల్బులైన హోతలు
 యజ్ఞవాటిక దేహ మంపు బుధులు
 హృద్వేదికయె యగ్ని నృద్ధిశెందు తలంపు
 కాఘాగ్ని కీలలు గ్రమ్ముకొనుచు
 శబ్దాదివిషయకాజ్యముల ధారలు కల్గి
 బలమైన మంటలు ప్రియలుకొనును
 వాసనేంధనముల వ్రాతచేః బలుమారు
 జీవయాజకతను జేయబడును.

గీ. అజ్ఞానోనరించు నిమ్మహోయజ్ఞఫలము
 నరకస్నామాజ్యమేయగు నధికముగను
 దుఃఖపాలనమగున్మృతై తూగుచుండు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

18.

సీ. తండ్రి మృత్యువు నొందె తాత గతించెను
 మాత గూలెను పితామహుండు గుండె
 ప్రపితామహుండును బంచత్వము వహించె
 వీధిలోమడిసిరి వృద్ధజనము
 పరిపాలనము సేయు బ్రభువు నంతము నొందె
 మందిరంబులు గొన్ని మార్పుచెందె
 దినదినంబున శక్తి దిగజారి ప్రాణోత్క్ర
 మణమునకై వేచి మసలుచుంటి.

గీ. ఒక్కొక్కరె శకటంబు నెక్కినట్లు
 పెద్దలందరు దివికేగ నెనుకనేను
 పయనమై సిద్ధముగనుండి బ్రతిదినంబు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

19.

సీ. సరసి నాచ్ఛాదించు శై వాలజాలంబు
 నిబిడమై ఊణమైన నిలువఁబోదు
 అటునలెనే మాయ యావరించి గ్రహించు
 నపరాభిముఖుడగు బ్రాజ్మనై
 తద్దేతువున ఋషుల్ సద్దేతుకంబైన
 వృత్తి వీడరు బ్రహ్మ వేత్తలగుచు
 విడచియుండిన నాచు సమముఁజుట్టినయటు
 లావరించును మాయ యనవరతము

గీ. కాన నన్నెన్నఁజైన సజ్జానమునను
 ముగ్ధసీయక నీపదాంభోజయుగము
 నుండి వీడ్కొన సేయక నుండుమెప్పుడు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

20.

సీ. అశ్వత్థబీజంబు నగు మహాబిందువే
 “రూప మేర్పడనట్టి రూప మయ్యె
 స్వరము ప్రాణము బిందుసంయుక్త మగుచును
 ‘రా’యను బీజాక్షరంబు నయ్యె
 మరలఁ బ్రకృతి మారి మాయాస్వరూపమై
 “మా”యను బీజసంభవము నయ్యె
 రాజితంబా రామబీజవ్యయంబు నై
 శ్రీకారమున శక్తికిపులు నయ్యె

గీ. నీలలోహితశక్తి నమ్మేళనంబు
 రామమంత్రంబు వాల్మీకిరక్షితంబు
 నీదు నామంబు శ్రుతిప్రతిపాదితంబు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

21.

సీ. పాదరసంబెప్పు పరుగిడుచుండును
 మనసుగూడను దాచి ననునరించు
 మరణమూర్ఛాదులు హరించు రసమును
 శోధించి యొసగిన శుభముగల్గు
 మానసశుద్ధిచే మహిమలు సిద్ధించు
 నాకాశగమనాణిమాదికంబు
 భక్తి కలును జ్ఞానపథికుడై విహరించి
 ముక్తి గాంచు విదేహముక్తుడగుచు.

గీ. సకలసిద్ధులు శ్రీరామసంస్మరణకతన
 గల్గు నవలీల భక్తుల కొషధంబు
 శుద్ధిచేయుము చిత్తము నిద్రచరతి
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

22.

సీ. ఇలఁ గల దేశముల్ తిలఘాతకుని శాల
 భనము నాశనము సంభ్రమణచయము
 కండ్లగతంలు నైచి గానుఁగునకుఁ బూన్చి
 తొలఁకు దైనమే తైలకరుఁడు
 తిలకర్షణము సేయు తిలుకలియెద్దగు
 జీవుఁడు బభంబు చిత్త మరయ
 గానుఁగనొగ దేహికంబుపై మిన్న
 భారిమైఁట్టి సంసారిఁగాం.

గీ. కండ్ల గంతలె యవివేకకారిణంబు
 తైలసిష్టంపు రుచులకుఁ దగులచుచు
 విడువ దీయెద్దు ఆటకు విశపు లేదు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!

23.

సీ. అధ్యస్తమగు వస్త్రవాభాస మగుఁ గాని
 సత్వ మెట్లగుచు వస్త్రవ్యమెట్లు
 జననము లేక నాశన మెట్లు సిద్ధించు
 స్వప్నపదార్థవాస్తవము నలెను
 ఉన్నదానికి నఘం బుక్కుఁబ్రస్తుములు గాని
 యెండమావుల నిర ముండు తెట్లు
 కావున వాసనాకార్యోపలబ్ధులు
 గల్గ నెప్పుడు నసత్కార్యమునకు.

గీ. మాటయే గాని ప్రారబ్ధ మనఁగ లేకు
 అట్టి యెడ సంచితాగాము తెట్లు లోపు
 కర్మ గోప్యము బహుశమై గహన మగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!

24.

సీ. కోధగుణాగ్నిచే రుధిరరేఖలుఁ గ్రమ్మి
యెఱ్ఱబారుచు నుండు బిల్బుబిగిసి
గ్రుడ్లగూబ ముఖంబు రూపుఁ జూపుచు గ్రుడ్లు
దిగ్విపుచు నలుదెసల్ గప్పికొనును
అన్నము హితవు గాదారేయ నిద్దుర
లేక ఘృన్యరఘోణీల నొందు
ఇతరవార్తలు శ్రుతంబేమాత్రముఁ గాఁక
వ్యాధిపీడితుఁడట్లు బాధ నొందు.

గీ. అట్టి కోధంబునకు కామ మనుభవజ్ఞు
కొండముచ్చుకు ముచ్చెను కోణిమొన
భాతి నుండును యెన్నెన్నో వట్లుబడును
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

25.

సీ. ఇందియంబులు మనం బేకముఁ చేసిన
బడుకోకొండచు సంఖ్య మదిని దోచు
అదియె యేకాశీయై యెప్పుడు పవన
మనఁగ నాత్మసమీప మనుర సేత
వైరాగ్యతైలంబు వర్తి సన్నక్లితో
బోధపాత్రమునందు బూర్తి చేసి
జ్ఞప్తిదీపముఁ బెట్టి తృప్తిగా బహూప
లోకంబున ముక్తి రూఢియగుచు.

గీ. ఉప సమీపారమని శ్రుతి విఫులముగను
జెప్పె యేకాశీమర్మ ముప్పతిలగ
గాని శుష్కపవాసంబుగాను ధరణి
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

26.

సీ. కాఁకిమూతలు వల్లకాట మూఁగినరీతి
 చిత్తాశ్రియంబైన వృత్తిచయము
 తొండ యూసరవెల్లి తోయమై యున్నట్లు
 వృత్తి పరిణతమై విషయ మగును
 విషమును మించు దుర్విషయమవ్వంబుచే
 జీవుఁ డున్మత్తుఁడై చిక్కునకును
 అనురాగమను నూత నానుదుఁగర్మచే
 ఘటయంత్రభ్రమణంబు దిటవు న్నూన్పు.

గీ. అఖిలఫలసంచయము నీశ్వరార్పణంబు
 సేయఁ గ్రీయలయందు 'నహ'మనుజగురు మ్రగ్గి
 మొలక లెత్తక జీవనముక్తుఁడగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

27.

సీ బాల్యమందున తోటి బాబురతో బాబు
 విద్యలే దని కుంది నెతలు చెందు
 విద్యఁ గల్గిన మంచి యుద్యోగి యవుటకు
 కళవరపాటునఁ బలువరించు
 పెండ్లికై యూడైన పిల్ల నన్వేషించి
 సంతకుకై మొక్కిక్కు సనంతరంబు
 సంతతి గలుగంగ సంతృప్తి విరహమై
 గొం దిమ్మకోర్కెల గూలియుండు.

గీ. లతలు మ్రోకులఁ బ్రోక వేలాడునట్లు
 నీరుతోడినొలది బెల్లూరినట్లు
 కోర్కె లిగునొత్తు వివిధమై కోట్లకొలది
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

28.

సీ. తలుపు తల్పని పిల్చి తలుపుఁ దీయుమటంచు
 తలుపుఁ గుద్దెదరు సందడి నహించి
 యెవరు వారని యింటిజవరాలు పృశ్నించ
 నెవరు లేరని పల్కి హెచ్చరించు
 పృత్యుక్తి కనురూపప్రత్యయ మడుగంగ
 నేను నేనని పల్కి నిలువఁ బడును
 కులగోత్రనామము లెలియంగవచ్చియుంతు
 తలుపుఁ దీయకఁ గొంత తడవునేయ.

గీ. అన్య మొక్కింత లేదు చిదాత్మ తక్కు
 యహము నామము రూపమ్ము లవలఁ గల్గె
 ననెడు భావమె దీని రహస్యమంపు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

33.

సీ. మొదలు నడమ తుది వదిలియుంటివి పొంచి
 యెచ్చట జూచుటో యెరుకపడదు
 నామరూపగుణంబు లేమాత్రమును లేవు
 యెట్లు లాహ్వనించు తెరుకపడదు
 అవయవరహితుడవై యెట్లు వ్యాపింప
 నెట్లుపాసింతుటో యెరుకపడదు
 యెల్లతావుల నిండి వృత్తులలోనుండ
 నెట్లు నిన్బట్టుటో యెరుకపడదు

గీ. దొరకకుంటివి విమలమతులకునైన
 అప్రమేయుడ వౌదు వోసుప్రసిద్ధ
 భక్తహృత్పద్మముల నిన్ను బట్టవచ్చు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

34.

- సీ. దూషించెదరు గాక దుర్మార్గు లగు జనుల్
 వ్రాణమందు నీగలు వ్రాలినట్లు
 భూషించెదరు గాక పుణ్యాత్ము లిలఁ బుష్ప
 మకరందమునుఁ గోలు మధుప మట్ల
 కాలేయకము వృథా కైకై యటంచును
 మొఱంగి ఛీ యన తోక ముడిచి పారు
 నైసర్గికము మాన్ప నలువకై న వశంబె
 దూషణాదులు వారితోడఁ బుట్టు
- గీ. పరమమూర్ఖులతోడ సంభాషణంబు
 కట్టె తెగగొట్టి పొయిలోన బట్టిపట్టు
 తోచువారల వీడ్కొని తొలగవలయు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

35.

- సీ. కర్మమునను ముక్తి కల్గదు కర్మత్వ
 మావహించును ముక్తి కది విరోధి
 సంతానముననైన సాధించగారాదు
 ధ్యానాదికమునకు నది విరోధి
 ధనము మోక్షద్వారమునకుఁ బ్రత్యూహము
 సదమలవిరతికి నది విరోధి
 త్యాగమే మోక్షనిదానమై విలసిల్లు
 త్యాగంబు వృత్తుల త్యాగమగును
- గీ. నిశ్చితార్థులు సంన్యాస నియమశీలు
 రగు యతీశ్వరు లాంతరగగనమందు
 త్యాగులై కద బ్రహ్మతత్త్వంబుఁ గంఠు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

36.

సీ. సంకల్పనీడముల్ ఊణములోఁ గల్పించు
 చిత్తశాశి రెండు విత్తనములు
 తొలివిత్తనము పాణముల స్పందనం బండు
 కర్మమే యది జన్మ కారణంబు
 భావరూపంబైన వాసనయే శిష్ట
 బీజము దానితో ద్విత్వయమగును
 చిత్తదుఃఖమున జీవుడధిష్టించి
 మిగుల దుఃఖఫలంబు మెక్కుచుండు

గీ. చటులగతి గల్గుఁ జిత్తబీజద్వయంబు
 నొకటి నొకటిని వీడ్చునకుండు నెట్లు
 రెంటిలో నొంటి గ్రహించు జంట విడును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

37.

సీ. నీయందు సద్భక్తి నిశ్చలంబై యున్న
 ముక్తికాంత వరించు మోదమునను
 కరుణకై ధర్మార్థ కామము ల్వీక్షించి
 ముకుళితకరముల మోల నుందు
 బ్రహ్మాంద్యరుద్రాది ప్రముఖులు సర్వదా
 కాపాడి సేవింతు రేపు మిగిలి
 సర్వేశ్వరత్వాది సకలశక్తులు ప్రయ
 త్నము లేక సిద్ధించు దమకుఁ దామె

గీ. భక్తి మించిన పథము సంప్రాప్త మగునె?
 స్మరణ మొదలికి పూర్తి సమాధియగును
 నీదు నామమె భక్తిసంపాదకంబు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

38.

సీ. “అ”యను వర్ణంబున నగు సంజ్ఞ సౌమిత్రి
 విశ్వభావనుఁ డౌచు వెలయుచుండు
 “ఉ”యను వర్ణంబున భయకంఠములుఁ దోపు
 శత్రుఘ్ను డను స్వతేజసఘనుండు
 “మ”యను వర్ణంబున మాన్యుఁడు భరతుఁడు
 ప్రాజ్ఞసంజ్ఞత ప్రభాభాసకుండు
 అర్థమాతృత్వకుం డను సంజ్ఞతో నీవు
 ప్రత్యగాత్మ తురీయభావమైతి.

గీ. “ఓ”మితి బ్రహ్మ ప్రణవంబు భూమ మయ్యె
 ప్రణవలత్యైర్థ మన రామబ్రహ్మ మయ్యె
 రూఢి నీమంత్ర మోంకారరూప మయ్యె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

39.

సీ. పరమపతివ్రతల్ భార్యలిర్వురు నన్ను
 విడచి వర్తింప రేవేళలైన
 ఆశామహాదేవి యనుఁగు నిల్లాలు నే
 నెంత దెచ్చిన మూర్తి యీసడించు
 నాకు నసూయ ప్రాణిప్రియురాలయ్యె
 నిరుగన్న పొరుగన్న నేవగించు
 తమణు లిరుగడఁ జేరి యురిడిపుర్వులరీతి
 గులగుల లోలోన డొలుచుచుందు.

గీ. కంటఁ బడువారి మోలను గరముమోడ్చి
 సిగ్గులజ్జలు వీడ్కొన నేయు నాశ
 కాయమెల్లెడఁ గాల్చు నసూయకాంత
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

40.

సీ. కంజభవాండముల్ కందుకంబుల మాస్కి-
 ద్విప్పుచు మాయానిర్లిప్పు నెవడొ
 పరగఁ గర్మజ్ఞానపక్షద్వయంబుచే
 భక్తకోటి కెవండు ముక్తి నొసగు
 తనదు నామాక్షరద్వయముచే దుస్తార్వ
 భవబంధము లెవండు పారదోలు
 కర్మఫలాకాంక్ష గలిగించి మున్మున్ను
 గుడజిహ్వన్యాయంబుఁ గూర్చు నెవడొ.

గీ. సత్యగుణవర్తి లోకై కచక్రవర్తి
 ఇందియాధీశ! భవనాశ! ఇందిరేశ!
 అతికీరణతవిమలపాదారివింద!
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

41.

సీ. గృహణాదిపర్వకాలమునందుఁ గోకోటి
 దానంబు చేసిన దాని ఫలము
 సకలనదులలోన సర్వకాలంబుల
 స్నానంబు చేసిన దాని ఫలము
 పదివేల నర్షము ల్పదమలకాశీప్ర
 యాగాదివాసమహాఫలమ్ము
 అశ్వమేధాదిమహాయజ్ఞములను శ్రీ
 ధగ నాచరింపగా దాని ఫలము.

గీ. గల్గె ఫలసంచయంబుల గారణంబు
 నీదు నామంబులోన నన్నియును నిమిడై
 సకలసత్కర్మఫలములు సాధ్య మగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

42.

సీ. వృత్తి నిరోధించి దృష్టి నీపై నిల్చి
 ఆననసిద్ధుడై యాశ లుడిగి
 గంగయొడ్డునను నిస్సంగుడై సమతతో
 పైలధారవితానధ్యాత యగుచు
 నిస్తరంగసముద్రనియతత్వమున మనః
 పద్మమరందపట్పదము లీల
 సద్యఃప్రసన్నత్వసత్కాంతు లీనెడు
 యో గిభాగ్యంబున యునికిఁ గల్గి.

గీ. చంద్రకలశను గోళిలుచు సాంద్రముగను
 గన్ను లానందబాష్పము ల్గిందుకొనెను
 ఆత్మసామ్రాజ్యభాగ్యంబు నందు తెవుడొ
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

43.

సీ. విష్ణుసహస్రము లేవై రెట్లు ఫలంబు
 ఒకపరి నీనామ ముచ్చరింప
 కొండంత కష్టముల్ లోరంతగా తిగ్గు
 నొకపరి నీనామ ముచ్చరింప
 సకలవాసనలు తక్షణమున డయ మగు
 నొకపరి నీనామ ముచ్చరింప
 జ్ఞానవిజ్ఞానరత్నములు బయల్పడు
 నొకపరి నీనామ ముచ్చరింప.

గీ. మొట్టమొదలంట వృత్తి నిరూపల మగును
 'అహము బ్రహ్మాస్మి' యనెడు వాక్యార్థ మగును
 నీదు నామచూహిం నెన్న నాదు వశమె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

44.

సీ. తన పొట్టకై ప్రిసమను నగు ధాన్యంబు
గాని సంపాదించు గరిశలాది
త్రావుటకై యొక్క తవ్వెడు తీరము
ల్పాలు నైనను బెంచు నాలమంద
పర్యంకమున నర్థభాగంబు తన సెజ్జ
యగునైన మంచము ల్మిగత సంఖ్య
వసతికై యొక్క యిల్లు వాకిలి చాలును
గాని సౌధము లేన్న గట్టుకొనియె.

గీ. పరవిభూతుల కిటుల తాపత్రయంబు
పడుచు జలకీటకము నెరిగిసుడుల గూలి
నటులఁ గూలును ముక్తిలే పోల నైన
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

45.

సీ. కరము విఠేపించి పరువు నెట్టెట యన్ను
తంబని గొప్పగాఁ దలచబోకు
హృదయగోళమునుండి విదళించి పర్విన
బలశాలి వని నిన్ను బరిగణింతు
ఏకంబుగా సుప్రతీకంబుచే బట్టు
వడఁక నుత్క-మణుడ వౌదు వీవు
అంజలి గుడిఁ జిక్కి యంజవేయక నోవ
వదియె నిన్నట్టెడిఁ గుదుల త్రాడు.

గీ. గాన నంజలిగుదులచే గట్టినై తు
బంధ ముడిపిన నీప్రతిబంధ ముడుగు
వాయనమ్ముల నుడి వసుధలోన
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

46.

సీ. కుక్కతోకకుఁ నొక్క గొట్టం బమర్చుచు
 పదియేడు లగుదాక పదిలపరచి
 చిరమునఁ దొలగించి- మరల వీక్షించిన
 ముడుదలు నడి చుట్టు పూర్వమట్ల
 విషయ మింద్రియముతో విరహితంబైనచో
 చిత్తనైర్మల్యంబు జెడక యుండు
 విషయేంద్రియంబులు విషవడకుండిన
 వర తరంగిణీ వడువుఁ దోపు.

గీ. పుర్రెతో బుట్టు గుణములు - పుడకలందు
 బోవు నను నామెతగి కుక్క పోల్కినయ్యె
 సహజములు మాన్ప నేరికి సాధ్య మగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

47.

సీ. చావుపుట్టువులను జాడ్యమ్మునకు మండు
 పుట్ట తేనియ యండు మునిజనంబు
 శ్రీవణపుటములతో సర్వదా మధువును
 గోలుచుండిన వ్యాధి కుదురుపడును
 పుట్ట వాల్మీకంబు బుట్టిన మధు వన
 రామాయణంబు నిరామయంబు
 జన్మజరాదులు సంస్మృతిబాధలు
 సోపద్రవంపువిఘాచివ్యాధి.

గీ. ధ్వంస మొందుచు మొలకలైత్తక నశించు
 రామకథ జొర శ్రవణసారంగములను
 భళిర నీకథమహిమనుఁ దెలియ వశమె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

48.

సీ. అవివేకిని భార మధ్యాత్మశాస్త్రంబు
 రాగవంతునకు వైరాగ్యగుణము
 శాంతిహీనునకు సుస్వాంతమే భరమగు
 కాముకునకు నేకాంతభూమి
 అజ్ఞానజనులకు నాత్మవిజ్ఞానంబు
 సంశయాత్మునకు నిశ్చయమనీష
 ఆశాపిశాచ మావేశమయ్యెడు వాని
 కెడలేని భారంబు తృప్తిగనుట

గీ. తగని భారమ్ము గ్రుడ్డికి దర్పణమ్ము
 భాషణము వైషమ్యకునకు భార మరయ
 నీదునామంబు భారము నీచులకును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

49.

సీ. నీపదభక్తిచే నెగడుచుండు విరక్తి
 ముక్తి దోహదముల మూలరుగును
 నీపదభక్తిచే నెగడును జ్ఞానంబు
 కైవల్యమున ముఖ్య కారణంబు
 నీపదభక్తిచే నెగడును గర్మంబు
 చిత్తశుద్ధికి మహాశ్రేష్ఠతరము
 నీపదభక్తిచే తాపత్రయమడంగు
 తీవిధశాంతులకు నుద్దీపకంబు

గీ. భక్తిగలిగిన జీవుని భారముడుంగు
 భక్తి!నద్యోవిముక్తికి పరమయుక్తి
 భక్తి తారకమంత్ర శబ్దార్థమగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

50.

సీ. అంతర్బహిఃస్ఫూర్తి నధిగమించినవాని
 కుద్వాసనం బెట్టు లూర్జితంబు
 స్వప్రకాశవ్యాప్తి సహజోద్భవం బన్న
 నీరాజనం బెట్లు నిహిత మగును
 సద్వాసలు గగ్గిరి సమత వహింపఁగా
 ధూప మేరీతిని బ్రాపుగాంచు
 సకలజీవావళి సంరక్షకున కేల

అర్ఘ్యపాద్యనివేదనాదికంబు

గీ. అద్వయున కెట్లు మొక్కుట యలసునట్లు
 తరమె దరిలేనివాని ప్రదక్షిణంబు
 మది తలంపుల కందైన గొడువశ్శిఖలదె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!

51.

సీ. బంధమోక్షములు నీయందు లేననియందు
 రట్లు కాదన్నచో ననుగనలెను
 బంధమా మోక్షమం బ్రథమమునం గల్గె
 బంధమే పూర్వ మాపైని మోక్ష
 మట్లన్నచో బంధ మావల కేగి మో
 త్తమువచ్చు మధ్య నాక్షణము నేమి
 స్థితియగుఁ జెప్పుడీ త్రితయంబు నంటిరే
 వ్యాఘాత మగు మీదు వాక్యమునకు

గీ. గాన తద్వయరహితమై గ్రాలుచుండి
 వృత్తులకు మధ్య స్వయమున వెల్లుచుండు
 నదియె వ్యాపకచైతన్య మిదియ నీవు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

52.

సీ. మలమూత్రస్సంయుక్త మాతృగర్భములోన
 బొదిలి దుఃఖించుట మొదటి యేడ్పు
 బలవంతమున భూమిపైఁ బడి యజ్ఞుడై
 దినదినగండంబు గనుట యేడ్పు
 కామాదిరేచుకుక్కల మధ్యమున జక్కి-
 యొక తెరుంగని వయస్సుండు లేడ్పు
 వృద్ధాప్యమున వటవృత్తునుకారీయై
 ముదిరి రోగాదుల మూలు లేడ్పు

గీ. బేర ! సంసారమే యేడ్పు లగ్నిహార
 మగును యేడ్పులచేఁ గొంతు పగిలిపోయె
 యేడ్పు రాకుండ నౌషధ మిచ్చి బ్రోవు
 రమణగుణసాంద్రీ! రఘుకులరామచంద్రీ!.

53.

సీ. కృతయుగంబున మునుల్పిత నాతపంబున
 సగుణమూర్తిధ్యాననక్తులైరి
 త్రేతాయుగంబున ధీరులై యజ్ఞాది
 కృతువులచే మోక్షకాములైరి
 ద్వాపరమున రూపు నాపాదన మొనర్చి
 అర్చకులైరి ప్రత్యక్షముగను
 కలియుగంబున సౌఖ్యకరమగు స్మరణచే
 సులభంబుగను మోక్ష ఫలితులైరి

గీ. శీఘ్రఫలదంబు కవియె లక్ష్మీకరంబు
 అఘము లున్మూలమగు నిరాయాసముగను
 యేల నిందింతురొ కలి నెరుకవడదు
 రమణగుణసాంద్రీ! రఘుకులరామచంద్రీ!.

54.

సీ. ఇశుఖండమును బరీక్షించి వీక్షించి

గుడశర్కరామలఁ బడయగలము

తలలందు దైలంబు వెలువడుఁ గాఢాగ్ని

నించు గాఢమున మద్దించి చూడ

పాపాణమును గొట్టి పట్టుబాహుశక్తిచే

ఇనుమును గొని గ్రహియింపవచ్చు

గోదుగృకర్ణ ఘూర్ణాయమానమై

దధిని జల్కి ఘృతంబు దనియ వచ్చు

గీ. జ్ఞానవహ్నిని పురిగొల్పి మానసమున

నేతి యని తత్త్వము లను తృణీకరంచి

ఆత్మ గన వచ్చు స్వీయదేహంబునందె

రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

55.

సీ మహినిఁ బ్రత్యక్షమా మామూఁపపంచంబు

శాస్త్రార్థమున విశసనము నగును

అపరోక్షమునను గార్యక్షమంబు నశించు

దశముఁడై నట్లు యథార్థముగను

ప్రార్థబ్రహ్మ సశించి ప్రతిభాననాశంబు

గల్గు నన్యోన్యమై క్రమము గాను

త్రివిధరూపములను దేజరిల్లెను స్వాత్మ

మాయ యీవిధమున మాయమగును.

గీ మాయ లేకున్న పుటపాకమగు సుందరి

మైన మాస్కిని మలినగుణాదుల్లె

లయము బొందిన నీరూపు బయలుపడును

రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

56.

సీ. తటిమి తిట్టెడి వాని దరిజేరి యడుగును
 ఆత్మనా తుచ్చదేహమున నగును
 ఆత్మనే యని పల్క-యందరికిని నాత్మ
 సమవకాటచే మతిభ్రమణుడండు
 దేహమునే యని సాహసించి నచించ
 ప్రితిపయీ కయీ నాపత్తు మగును
 ధరలోన నష్టసంతానసంపాదన
 పరుల కానంద సంసార్తి కౌరకు.

గీ. దూషణంబునఁ బొందు సంతోషణంబు
 కష్టపడినట్టి మనకు నదృష్టఫలము
 తిట్టుకొనుగాక వారి యధేచ్ఛగాను
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

57.

సీ. అయమాత్మ బ్రహ్మంబు నను మహా వాక్యమే
 యాధర్వణంబని బోధ చేసె
 ప్రజ్ఞాన మగు మహా బ్రహ్మవాక్యము గాంచ
 ఋగ్వేదజనితవి జృంభణంబు
 బ్రహ్మాస్మి యను మహావాక్య మున్ననమయ్యె
 వివరింపగా యజుర్వేద మందు
 తత్త్వమసి యను సదార్థమహావాక్య
 మది సామవేదమం దనతరించె.

గీ. మొదటివాక్యమ్ములగు మూట బోధగల్గు
 నాలవది యనుభవమును నై వెలుంగు
 అన్నియును బ్రహ్మానిర్దేశమైగడంగు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

58.

సీ. భూలోక మొక గొప్ప భూతవైద్యగృహంబు
 రోగహరకు డీశ్వరుండు దలప
 అజ్ఞాన మున్నాద మగు పిచ్చిరోగంబు
 రూఢిసంసారులు రోగిజనము
 ఎల్లరు పిచ్చివారే యటం చెరుంగక
 వైవారి వెట్టిని బరిహసించు
 వ్యాధిపీడితు లాచు బాధ కోర్వంగలేక
 తమ భిషగ్వరుచెంతఁ దగ నసించు.

గీ. భయము మందిచ్చి భక్త్యనుపాన మొనఁగి
 నిర్గుతులఁ జేసి దయ నపవర్గ మిచ్చి
 విడుపు చేసెడి వైద్యుడ పవె కావె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

59.

సీ. స్వవృత్తినిరోధసంస్కారఫలితమే
 ఘనులు ప్రాణాయామ మని వచింతు
 దృశ్యప్రపంచపుదృష్టి నిషేధించు
 తే, రేచకం బండు పృథ్వీలోన
 'బ్రహ్మాస్మి' యను వృత్తి బడసినచో వాయు
 పూరకాఖ్య దనర్చు పూజ్యముగను
 పూరకాభ్యాసంబు పూర్ణమైనను దాని
 కుంభకం బండు సద్గురుజనాళి.

గీ. బుద్ధిశాలురకు నిది సంబోధ్య మగును
 ఘ్రాణిండన మజ్జలకై విధించె
 యోగసాంఖ్యంబులకు ఫలం బొకటికాదె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

60.

సీ. చిత్రార్పితం బైన పాత్రలో నున్నట్టి
 యమృతంబు నిజమైన యమృత మగునె
 చిత్రానలంబు వీక్షించగా నహ్నియై
 స్ఫుటరూపకీలగాఁ జూడబడునె
 చిత్రార్పితంబైన స్త్రీవిగ్రహము గన్న
 మిథ్యగా దోషగ తథ్య మగునె
 స్వప్నగతంబైన జగము లెల్లను సుప్తి
 నుత్థితంబై చూడ సిగ్గుచునునె.

గీ. జగము, జీవులు చిహ్నాపజలధియందు
 వితథమైనను ప్రత్యక్షవిధము నొకచే
 నీవె భాసకభాస్యుండ వీవె నిజము
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

61.

సీ. ఆధులచే బాధ వ్యాధులచే బాధ
 బెంగలలోబడి కృంగుబాధ
 ఆలిచే బాధ జిహ్వదులచే బాధ
 ధనము సంపాదింప తగని బాధ
 మానహీనంబైన మానసికపు బాధ
 ఇచ్ఛాదులందు పరేచ్ఛ బాధ
 మధ్యమధ్యను గ్రొత్తమార్పులు గల బాధ
 అంతమందున నొప్పగింత బాధ

గీ. ఉన్న యెడ బాధ లెన్నెన్నో యుప్పతిల్లు
 గాని లేకున్న నొక్కట లేనిబాధ
 జన్మ మన్నిటికిని బాధ జగతిలోన
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

62.

సీ. పరమపవిత్రమై నజలెడు తేత్రంబు
 కాశీశరీరమై గణన కక్కు-
 త్రిభువనపావనీ తీరరూపిణి జ్ఞాన .
 గంగయే ప్రభుయుగసంగి హృదము
 భక్తిశ్రద్ధాభులై వర్తించుచు గయ
 గురుపదధ్యాన మందురు ప్రసూన
 సకలమనంబుల సాక్షి యుతర్యామి
 విశ్వేశ్వరుడు శురీయ విలసితుడు

గీ. అఖలతీరములును దేహమందు నిమిడ
 తీరములుపొంతు జగత్తీర్థ సముద్ర నేల
 వ్యర్థ మానూన మని యేమి సారకంబు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

63.

సీ. స్త్రీ లన్నపాగాది చిత్రభోగేచ్ఛల
 జాగరుడై బైట సంచరించు
 తైజసుండై పదార్థములను గల్పించి
 స్వప్నాంతరప్రజ్ఞ సహితుడగును
 నయమున నానందమయుడై సుషుప్తివి
 వెలసి యపిద్యలో విలయమందు
 త్రైవిద్యచక్రముం కగిలి యూనీతివి
 జాగ్రదాదుల నాత్మ సంచరించు

గీ. అతడై బ్రహ్మాండ సృష్టికి నాయతనుడు
 కార్యకారణోపాధులు గల్గువాడు
 సమ్మతిని తద్వయము వీడ సాక్షియగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

64.

సీ. కామంబు శ్రీమోక్షకాంతపై యగుఁగాక
కోధంబు పాతకగుణమునందు
ధరఁ లోభగుణము త్వచ్ఛరణయుగ్మమునందు
మూర్తిధ్యానమున; సమ్మోహగుణము
మదము సంపృజ్ఞచే మైమరపున గల్గు
గాక నిశ్చింతగాఁ గ్రాలుచుండి
మాత్సర్యగుణముపై మత్సర మగుగాక
ఉష్ణ ముష్ణమున నుడిగినట్లు.

గీ. శత్రుషట్కృతంబులు మిత్ర మగుచు
సంభవించెను నీయందె సత్వరముగ
విడువఁగాలేను కామాదివిసరములను
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

65.

సీ. రాముఁడు బ్రహ్మాంబు లక్ష్మణుఁ డానంద
రూపుఁడు సీత చిమ్రాపకాంత
ఆభాస మారీచుఁ డాతఁడె హరిణము
రామ గైకొనఁగ శ్రీరాముఁ బంచె
కపః రావణుఁ డహంకారంబు ప్రకృతిని
వంచకుఁడై లంకనుంచె నతఁడు
భక్తి సామిరి చిత్ప్రకృతిని సమకూర్చి
మరల బ్రహ్మానంద భరితుఁ జేసె.

గీ. అదియె రామాయణ రహస్యార్థ మగును
కథను వినినంత ధర్మమార్గమ్ము గల్గు
నామమంత్రంబు భక్తుల జ్ఞానఫలము
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

66.

సీ. అహమాదివృత్తుల నభివృద్ధి గణజేయు
 గర్మయోగము ఫలాకాంక్ష గల్గి
 జ్ఞానముచే నభిమానవృత్తి నశించు.
 ఫలకాష్టసంచయ ప్రళయవహ్ని
 కాలాంతరమునందు గర్మఫలం బిచ్చు
 ప్రత్యక్షమున జ్ఞానఫలద మగును
 అతికష్టమున సాధ్యమగుఁ గ్రియ సఫలంబు
 సులభ సాధ్యము జ్ఞానఫలమనంగ
 గీ. నీడ కరుణాతు నెండలోనికిని నెద్దు
 సరణి కర్మము జ్ఞానము ల్సమముకావు
 మానుగను * నేనకారము జ్ఞానమున కె
 ర్మమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

67.

సీ. అది కట్టిన కై న నన్నియుచు గట్టు
 జనులార వినుడని చాటెకొకడు
 ఏది కట్టిన నది యేమాత్రముచు గట్ట
 దని వాని వెంట నంటెను నొకండు
 ఇరువురు ప్రచురించి పురిసత్తువుజేర
 సత్రి యడిగెను చరిత్రవినగ
 అది యన స్త్రీయని మొనటిరూతఁడు వల్కె
 వ్యతీరేకముఖుడది ప్రతిఘటించె

గీ॥ దృష్టి మరలించి యాత్మపై దృష్టినిజిన
 కాంతపై మాన కట్టు నిర్దేశుకముగ
 ననుచు బేర్కొని మూడవ యతిధి వల్కె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

68.

- సీ. చంద్రార్కవిలసిత చంచలాయతనేత్ర!
 ఆకారరహిత! సీతాకళత్ర!
 దిక్సంచయశోత్ర! ధీలయకరపాత్ర!
 బహ్మండమయగాత్ర! వరచరిత్ర!
 లయకాలపర్యంక రాజితచటపత్ర!
 భానువంశపవిత్ర! ప్రధితగోత్ర!
 అవ్యక్తపర్యంత మాపాదితక్షేత్ర!
 భక్తజనస్తోత్ర! ప్రాణిసూత్ర!
 గీ. పక్షిరధపుత్ర! భానుజభవ్యమిత్ర!
 భవభవానీకృతస్తోత్ర! ప్రధనజైత్ర!
 భక్తవనచైత్ర యుపనిషత్పద్మమిత్ర!
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

69.

- సీ. నవరశంబై యొప్పు కువలయం బెల్లను
 గాలుని సొగటాల పాళిఫలక
 పురములు గళ్ళు బొంపిరి యాటలకు నిళ్ళు
 ఆటకాయలు ప్రాణికోటులెల్ల
 బహుళములగు రాత్రి బవలును పాచికల్
 లోలు డాటలకు గాలుడు ఘమండు
 ఒక్కొక్కగదినిడు బెక్కుకాయలునైన
 హాని వృద్ధులు గల్గు సంతమునను
 గీ. కాలపురుషుడు కాళితో క్షౌత్రలమున
 పందెములు వైచి చేతన బంధకముగ
 దగిలి కీడించు నన్నందు దగులనీకు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

70.

సీ. తండ్రి శ్రీరాముండు తల్లి సీతాదేవి

కాపురస్థల మయోధ్యాపురంబు

హనుమానుఁ డాశ్రయించు డనుయోధుడై యుప్పు

పూజ్యుఁ డాతఁడు కపిపుంగవుండు

నీలసుగ్రీవాది నిఖిలాప్తబృందంబు

సంతతాశ్రయము ధీమంతులెల్ల

చదువులు చదివించు శాస్త్రజ్ఞులగు ఋషుల

ఘనులు వసిషాదిమునిజనంబు

గీ. దివ్యతరమైన సరయానదీజలంబు

స్నానసంధ్యాజపాద్యసృష్టానవిధము

ఏమి లోపంబు సుఖముల నిహపరంబు

రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

71.

సీ. దేహంబె యాత్మగా దెల్పుదమంటిమా

మరణాద్యవస్థల మాయ మగును

ప్రాణంబె యాత్మగా వచ్చింత మంటిమా

జడము చలనము తత్సహజగుణము

మానసం బాత్మగా మన్నింత మంటిమా

కొత్త సంకల్పము ల్గొనలచేరు

బుద్ధియే యాత్మగా బోధింత మంటిమా

క్షణికమా జ్యోతిరింఖణము తెరవు

గీ. అహమునకుఁ జిత్తమునకు నల్లె యగును

కాదు కాదని నేతి వాక్యముల కలన

దివ్యమైనట్టి తెలివిని దెలియవలెను

రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

72.

సీ. దేహనాటకశాల దేశస్థధీశాఖి,
 స్వప్రకాశకదీపసరణి వెల్లు
 ప్రభు వహంకార మభావకల్పనరూపి
 కాంత నటీచమత్కారి కుమతి
 ఇందియబృందముల్ సృత్యకాంతకు బ్రక్క
 తాళమృదంగసద్వనుల యంగు
 శబ్దాదివిషయము ల్సభ్యులు వీక్షింప
 చిత్రనాటకము నిశ్చేష్ట లగుచు.

గీ. కాంతు లీనెఱ దీపపు కళికభాతి
 సకళసంబంధరహితమై సాక్షి వెల్లు
 గాని యజ్ఞులు సాక్షినిఁ గర్తయంపు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

73.

సీ. వాయువుచే వాయు వంతింపఁడు నందు
 గదలునట్లుగ నిచ్చ యుదిత మయ్యె
 బిందువికాసంబు నొంది వ్యక్తము గాక
 జ్ఞానశక్తి జనించె నాదకళల
 విపరీతముగ బంధత్రిపుటి జ్ఞాతాదుల
 వ్యక్తమై ఘనక్రియాశక్తి నెడలె
 ఇచ్చ జ్ఞానక్రియ లిచ్చంగి దసరార
 తత్త్వస్థితు లగు సదాశివుండు.

గీ. ఈశ్వరుండు హేమగర్భుండు శాశ్వతముగ
 చక్కకోణంబులకు నధిష్ఠాత లగుచు
 కారణబ్రహ్మవైరి తత్కల్పనలకు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

74.

సీ. ధనధాన్యముల్ కొట్ల తన శిశువులు తొట్ల
గోవు లరువులు కట్టు గొఱులందు
రుణపత్రములు పెట్టె లిటుకు ట్టచీలయందు
నున్నతసాధంబు లున్నచోట్ల
భార్య వాకిటి ప్రక్క ద్వారపర్యంతంబు
ప్రేతభూమిని స్నేహబృందములును
దేహంబు చితియందు దాహమందగ బంధు
జనములు తమతమసానములును

గీ. యెచ్చటచ్చోటనే యుండు విచ్చలవిడి
నొక్క నూతన ధర్మమే ప్రక్కతోడు
మరణవేళల సల్ప భమమహిమ భళిర
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

75.

సీ. శ్రీవణమున స్ఫరీక్షితుండు మోక్షగుండయ్యె
లలితామమునను బ్రహ్మాదుడలరె
అంజనీసుతుండు దాన్యమున సరసిలో
నార్తియై గజము నిరాశచేసి
కర్తృత్వరహితయై కాంత ద్రాపది బంధు
రీతి నర్జునుండుసుగ్రీవుడతుల
విహితుడై యాత్మనివేదనంబున బలి
సాధించె శ్రీవిష్ణు సన్నిధిగను

గీ. లక్ష్మీ యక్రూరశ్రీశుకలాది భక్తి
నారదశబరిప్రభృతులు జ్ఞానధనులు
ఇలను నిను గొల్చియే తరియించినారు
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

76.

సీ. గంగిరెద్దునుఁ దగు శృంగార మొసరించి
జగిత్రాశృ నాసిక బిగియగట్టి
ఇంటింటఁ ద్రొప్పెడు నెద్దుభంగిని సదా
పురుషుఁడు స్త్రీ నెంటు దిరుగుచుండు
విషయానురాగ దుర్విలసితయునుపాశ
బద్ధుడై యువతుల బారిఁజిక్కి
ఆటలాడు మటన్న నాడుచుఁ గామాది
రజ్జుపాశముల నిరంకుశముగ

గీ. యురులలో పీఠ బిగియంగ నరశవంబు
గతిని వహించి శిరము సంతతము వడఁక
బంధమును వీడ దెంత నిర్భాగ్యదశయొ
'రమణగుణసాంద్ర'! రఘుకులరామచంద్ర'!

77.

సీ. కాషాయవస్త్రము గట్టినమాత్రాన
నాల్మజ్జడైన సన్యాసిగాఁడు
దండ కమండల ధరుడైన యంతనే
అనుభవియైన సంన్యాసిగాఁడు
యజ్ఞోపవీతము నాతురుడైవీడ
పాశముక్తులకు సంన్యాసి సంన్యాసి గాఁడు
ఆసనసిద్ధుడై యగ్ని ముంగలనున్న
ఆంతరభిషయసన్యాసి గాఁడు

గీ. జగతి నైరాశ్యభావంబు శమము దమము
తత్వబోధము ధ్యానాదు సత్సగుణము
రాసియైనట్టిమూర్తి సన్యాసిగాని
'రమణగుణసాంద్ర' రఘుకులరామచంద్ర'!

78.

సీ. వార్ధక్యమున యందు వేద్యుల బెప్పించి
 తండ్రి రక్షణకు నై తనయుఁ డగును
 కాలు సేతులు వంగి కన్నుఁ గానని వేళ
 భార్య పృనేవకై పనికివచ్చు
 శాశ్వతము లగువారు శవదాహ మొనరించి
 యాలిబిడ్డలను నోదార్చుఁగలరు
 బంధుసమూహము ల్బదియననాడు తి
 లోదకంబుల నిచ్చుచుండఁగలరు
 గీ. ఆనుచుఁ దలఁచుచు దంతువు లల్లుకొనెను
 గృమివిధం బొటయె గాని పృథ్విలోన
 గట్టుదిట్టము లేమైనఁ గార్య మగునె
 రమణగుణసాంద్రీ! రఘుకులరామచంద్రీ!

79.

సీ. క్షేత్రజ్ఞుఁడగుఁడు శ్రీకృష్ణుఁ డతిభోగి
 ఆకలంకవర్తి శ్రీశుకుఁడు త్యాగి
 పృథివిపాలకు లగు మిథిలేశరాఘవులే
 నిఘ్నలై పాలించు నృపయుగంబు
 అష్టాంగ యోగవిద్యల మర్మవిదుఁడైన
 శిష్యుఁడు గర్మి వశిష్ఠమాని
 భక్తుఁడు లక్ష్మీమాదిపరిపక్వశిష్యుఁడు
 బ్రహ్మపుత్రుండు నారదుఁడు యోగి
 గీ. ఉక్త పట్కమునకు మోక్ష మొక్కసరణి
 నొప్పు వ్యవహారదశను నెట్లున్న నేమి
 అంతరారంభవర్జితస్వాంతు లగుచు
 రమణగుణసాంద్రీ! రఘుకులరామచంద్రీ!

80.

సీ. వేదాంతవేదియై భిక్షాశనుండైన
 కౌషీనధారి లక్ష్యాధికారి
 తరుమూలవాసియై ధాత్రిశయుండైన
 కౌషీనధారి లక్ష్యాధికారి
 కర్పూదులవలె గనగాదులను జూచు
 కౌషీనధారి లక్ష్యాధికారి
 అనవరతంబు బ్రహ్మమునందు రమించు
 కౌషీనధారి లక్ష్యాధికారి

గీ. శమము నహించువాడె లక్ష్యాధికారి
 కామి కాకున్నవాడె లక్ష్యాధికారి
 కాంక్షు ధనవంతు డెప్పు లక్ష్యాధికారి
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

81.

సీ. అది నాది, ఇది నాది యనెను మమత్వమే
 తతశోకశంకు సంసాపనంబు
 తత్త్వజ్ఞుడనమానధర్మాత్ముడను యహం
 భావ మెక్కెడి నట్టి ప్రక్కయమ్ము
 తనయు లన్నలు బిడ్డదారలపై ప్రేమ
 కాళ్ళకు నిరుపసంకెళ్ళ గుదులు
 అభిజనధనవిషయావికగర్వంబు
 ఫరివేష్టనంబైన యురుల చిక్కు

గీ. మొదలు శుభముగఁ గన్పట్టు మోహతలు
 నుదిని కాలభుజంగంబు తోయ మగును
 గొంతుకలు నూలిపోవులఁ గోసినట్లు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

82.

సీ. సుతుఁ డహంకారంబు చుట చుట మని మండు

కానాగ్నివలె సదా గాల్గుచుండు

విత్తమే భ్రాతయై వెతలు బెట్టుచు నుండు

పలువుర కాళ్ళచు బట్టునట్లు

కామాదిశత్రునర్తకులు బంధుజనంబు

మోహమందిరము కాపురము చోటు

ఆభాసకర్మఫలాస్వాదమోదియై

కాంత యాశయె బిగ్గ కాగలించు

గీ. సిగ్గులజ్జలు పుత్రిక లెగ్గు గల్గు

దంభదర్పాదిన్నేహబృందములు భువిని

దుష్టసంసారవర్గము తోపుపడియె

రమణగుణసాంద్రీ! రఘుకులరామచంద్రీ!.

83.

సీ. ఘనమనోరాజ్యంబు గడగడకు మారు

వివిధమై యూహ్యుల విధముఁ దోచు

బాల్యములేదు యౌవనమందు స్థిరత్వ

మున గన యౌవన మనగ లేదు

మృతుడైన పితరుండు వెతకిన మరి రాసు

గతదినము పునరాగతముఁ గాదు

ఆవిధంబున బహిర్వ్యాపారములు తోచు

జలబుద్బుదంబు చాడ్చు సగుచు

గీ. స్వప్నవిధ మగు వ్యవహారనముదయంబు

కల్గు పరమార్థ మని దాని కథన మెట్లు

తిరము జగ మని నుశివి నాధించు తెట్లు

రమణగుణసాంద్రీ! రఘుకులరామచంద్రీ!.

84.

సీ. బ్రహ్మపదవి తృణప్రాయంబుగా నెంచి
రాగి కాకుంట వేదాంగయవధి
దేహాత్మవలె బ్రహ్మాధీనమందై యున్న
పురుషార్థ మగు పూర్ణబోధ కవధి
సుపి సునకు బహిరస్థి లేని విధంబు
రతుల విస్మృతి యుపరికి నవధి
అంతంతకును నెంత యధ్యస్త మయ్యెనో
యెంచి తానే బరీక్షింపవలయు

గీ. మూట నొక్కటి బోధయే ముఖ్యమగును
బోధ లేకున్న జీవనము క్తిసుఖము
గల్గునైనను మోక్ష మొక్కటి కొఱంత
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

85.

సీ. ఏరోగమును లేక నారోగ్యభాగ్యము
గన రాజయోగభాగ్యము నెల్లు
భువిని స్వచ్ఛందమై న్యనహారములు బర్వ
మెట్టవేదాంతంబు లుట్టిపడును
తులలేని యైశ్వర్యమూలం గూగుచుండిన
నుపరతిఁ పలుకులు నొలుకుచుండు
నిశ్శు వాకిశ్శు కుమాశ్శు డ్దేమందైన
నీతుల సారకాయ కోత లెగురు.

గీ. కష్ట మొక్కొంత యెరుఁ గని కాలమునను
సకలవేదాంతములు తన సాధ్యమైన
బాగుల చిత్తంబు వేదాంత మెగిరిపోవు
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

86.

సీ. భవరోగహరమైన పరమాత్మబోధంబు

మర్దించినట్టి చిన్మాత్రఘటిక

పరదారవిషయాదిపంక్తులపై దృష్టి

ప్రత్యాహరించుటే పథ్యనియతి

అనుపానవిధిభక్తి యవ్యభిచారిణి

జీవుడు రోగి దుశ్చింతకుండు

గురుడు వైద్యుడు సత్త్వగుణశీలి జీవుని

బోధచే బంధనిర్ముక్తుఁ జేయు.

గీ. మాయరోగమ్మునకు నెడ మీయకుండ

బౌషధము మింగి కఠినపథ్యమ్ము చేసి

జీవుఁ డారోగ్యస్నానంబు సేయుగాత

రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

87.

సీ. తుల లేని దుఃఖహేతువు తుచ్ఛదేహంబు

కర్మఫలము దేహకారణంబు

కర్మోద్భవంబు రాగము గల్గినం గల్లు

మనమే రాగమునకు జనక మగును

మానస మవివేక తానకంబుఁ దలంప

నవివేక మజ్ఞాన మాశ్రయంబు

అజ్ఞానలయము తత్త్వజ్ఞానమున నోపు

స్వవిచారణంబు తజ్జనకమూల.

గీ. మెడము గల్గిన నజ్ఞానవృక్షశాఖ

లలముకొని దుఃఖవైషమ్యఫలము లీను

జీవునికి తత్ఫలములునుం జీవికములు

రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

88.

సీ. తిలలు కడిగిన యట్లు మలిన మత్యంతమై
 బ్రహ్మవి త్పురుషు పాఞ్చ రబ్ధ మగును
 బ్రహ్మవి ద్వర్వుని పాఞ్చ రబ్ధ మొక్కింత
 యడగి బియ్యపు కడుగట్లు దో
 లీలగా నుండు నరీయు బాఞ్చరబ్ధంబు
 దగవటన్యాయతను బరంగు
 కాష్ఠాస్థితుఁడు విద్వర్షు పాఞ్చరబ్ధంబు
 స్వచ్ఛమైన జలంబు సరణి నుండు.

గీ. జగము స్పష్టము విదునకు చంద్రికవలె
 వరునికిని దోచు నిశి దృష్టి నలెను భువిని
 తీతయునకు గాని యదిగూడ దెగును తుదిని
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

89.

సీ. శ్రీరామమంత్రంబు చిత్త శుద్ధికరంబు
 భవభయహరము పావనము ఘనము
 శ్రీరామమంత్రంబు శ్రీవిద్యచక్రంబు
 బిందునాదకళాత్మ బీజకంబు
 శ్రీరామమంత్రంబు తేల్చజ్ఞ రూపంబు
 భక్తరక్షక దేవ పాదపంబు
 శ్రీరామమంత్రంబు క్షీతియోగయంత్రంబు
 సకలవాంఛాఫలసాధకంబు.

గీ. రామమంత్రంబు సజ్జన రంజకంబు
 రామమంత్రంబు నమృతధారావృతంబు
 రామమంత్రమే సీమూర్తి రవికులేంద్ర
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

90.

సీ. సం దేహసలిలంబు సంకల్పనీచికల్
 తీర మాశయె యసంతృప్తి కరము
 మానసకాసారమగుఁ గామనక్రరము
 భ్రమజనకంబు పిపాసగుణము
 ఇంద్రియార్థము పుష్ప మిరుప్పక్క దళములు
 కామకోపము లహంకారనల్లి
 గజము జీవుఁడు పదగ్రహణంబు బంధంబు
 నక్రవధంబె యజ్ఞాననాశ.

గీ. మదియె గజరాజమోక్ష మధ్యాత్మకంబు
 పుష్పములు దీయకుండగా మును నలంక
 మోహరహితుండు శేవనముక్తుఁ డగును
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

91.

సీ. బంధువులను జూచి పరతెండు శ్రీఘమే
 యని భార్యతో జెప్పి చనగనచ్చు
 తీర్థయాత్రల జన్మ సార్థకత్వము గొంత
 కతిపయదిగములఁ గలిపినచ్చు
 పరదేశవాసియై చిరకాలమున కైన
 జరుతలమరువునఁ జేరనచ్చు
 నటు లెంచి జగతి నత్యాశతో విహరించి
 యుండుట సహజమై యుచిత మగును

గీ. గాని ప్రాణము విడచిన మానవుండు
 వెళ్ళుటయె కాని గ్రమ్మట మళ్ళలేడు
 ఒప్పగింతలు పెండ్లి మహాశ్మనములు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

92.

సి. నారాయణుడు, బ్రహ్మ, వారాహ నారద
కపిలదత్తాత్రేయఘనసుయజ్ఞ
లురువిక్రముఁడు పృథుఁ డూర్జితచరితుండు
మీనకూర్మములు నమృతకరుండు
మోహనుండు సృసింహమూర్తి శామనుఁడును
రాముఁడు వ్యాసశ్రీరామమూర్తి
బలరామకృష్ణులు బరగ బుద్ధుడు కల్కి
తులలేని శుభసంతతులుగ వెలసి.

గీ. ఏకవింశతిరూపమ్ము లిట్లు బూని
ధర్మవిరహిత మయ్యెడు తరుణములను
నిల నవతరించి ధర్మంబు నిలిపినావు
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

93.

నీ. పసుపు దుప్పటఁ గప్పి బలువైన చర్మము
పసుపుతైలముల లేపన మొనర్చి
మెడకు మువ్వలగుత్తి వడిగల శృంగమ్ము
లకు నిత్తడితోళుగులను దొడంగి
వేపకొమ్మలు బూని వెనుక పామరమూక
యిటు నటు కుప్పించు నృత్యగాంధ్రు
ధ్వను లీనగను తాళనినదంబుఁ గొంపోవ
బడు నెనుపోతు శుభంబుఁ గూర్చి

గీ. తనకు గళ్యాణ మనుచు సందడి నహించు
నంతియె గాని తన మృత్యు నని యెఱుంగ
దట్లు కానఁడు వచ్చు నిక్కట్లు నరకు
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

94

సీ. అగ్నిచే నుపదగ్ధ మగుబీజసముదాయ
 మంకురంబున కెట్లు లనువుపడును
 భువి దధిజనితమా నవసీత మిసుమంత
 దవులదు తక్కిమధ్యమున గలుప
 ఇసుఖిండమున సమృద్ధియై వెలివడు
 రస మిక్కువున గూర్చి లఘువు కాదు
 పాత్రితోఁబిండిన పాలు గ్రమ్మర పొదు
 గున నింపివైవ శక్తుండుగాఁడు.

గీ. దుర్భరంబగు సంసార దుఃఖజలధి
 నుండి యుత్తీర్ణుడనమాన పంపితుండు
 మరల సంసారపంకనిమగ్ను డగునె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!

95.

సీ. అంత్యమునను బహుళాయాసమున జీవి
 పిత్రంబు రోగమం దత్తియుండు
 తెల్వి కల్గిన వేళ దేరి చూచుచుఁ గండ్ల
 నీరంబు లొల్కగాఁ నేప్పుచుండు
 నాజ్ఞించినట్టి పదార్థముల స్వీడ
 మన సౌప్యక విచారమగ్నుఁ డగును
 తన లోకమే గాని మనలోక మిక లేదు
 స్మృతి దప్పె నని బంధుతతులు గుందు

గీ. ఆలి యొకవంక వాహులు లగ్నివంక
 ఒక్కవంకను గింకరుల్ ల్రిక్కుటముగ
 అన్నివంకల క్షేమ రీయవని జనులు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

96.

సీ. నీనామరుచి పార్వ తీనాథుఁ డెఱుంగును
 మేటియా తపసి వాల్మీకి కెరుక
 పతితమా నీపాదపద్మమహాత్మ్యంబు
 బలియెఱుంగును మాని భార్య కెరుక
 వోర్బలమహిమంబు దుర్భరం బగు నీశు
 ధను వెరుంగును దైత్య ఘనున కెరుక
 నీబాణశక్తి మున్నీటికి విదితంబు
 వాలి మారీచ రావణుల కెరుక

గీ. ధ్యాత యెరుంగును త్వన్మూర్తి ధ్యానమహిమ
 జ్ఞాను లెరుగుదు రనిశమానందమహిమ
 గాని నీమాయ నొకరైన గానరైరి
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

97.

సీ. మేఘమధ్యస్థయై మెరయు విద్యుల్లత
 స్త్రీసౌఖ్య మగు స్వప్న రీతిఁ దనరు
 చంచల మగు లక్ష్మీ ఛాయాప్రతీతమై
 మోహరించుచు ధైర్యమును హరించు
 ఆయువులో హస్త మన్నియందలి నీటి
 బిందువు క్షణికత్వ మందుచుండు
 ఊర్మిసదృశమున నొప్పెను యశావనం
 బధ్రువంబది నిశ్చయంబు గాదు

గీ. ఐన నెరిగియు వీడ రత్యంధులగుచు
 కాలసర్వాస్య పతితభేకంబు దివురు
 భంగి నీమాయఁ గడువ నెవ్వారితరము
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

84.

- సీ. శ్రీధాకళత్రంబు సద్బుద్ధి జన్ముతి
 జ్ఞాననందనుడు సన్మార్గవర్తి
 ముక్తిప్రదర్శి సద్భక్తి తోబుట్టువు
 సంశయచ్ఛేదక జనకగురుడు
 సంతోషకుడు తత్త్వచింత ధనాగార
 మగు శాంతి సహచారి మానధనుడు
 ఆంతరంగికయోధు లగు శ్రీవణాదులు
 వైరాగ్యత్రయము సద్భటచయంబు
- గీ. ద్వారపాలురు నిర్మల వాసనాళి
 వృత్తిరహితమ్ము శుభదనికేతనమ్ము
 శిష్టు సంసార మాతృవశికరంబు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

99.

- సీ. భూరిసంపదగోరి పూజించెదరు గాని
 ముక్తిగోర రెడెంత మూర్ఖమతులొ
 ఇహలోకసౌఖ్యంబు నిచ్చగింతురు గాని
 కైవల్య మన రెంత కఠినమతులొ
 ఉముక దంచిన బియ్య ముండునే యని బుద్ధి
 దలప జాల రెడెంత కలుషమతులొ
 బండ్లి దెమ్మని యెల్లి బండ్లి వీడని భంగి
 ఫలము వీడ రెడెంత తులువమతులొ
- గీ. కపట ధర్మంబు పూజలు కపట భక్తి
 కపటయుక్తులు గ్రియలును గపటబుద్ధి
 జగతి వర్తించి కుశుకురు తగినఫలము
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

100.

సీ. ఒకరి కున్నదటంచు నోర్వలేని గుణంబు
 చిత్తంబు దరికొను చిచ్చు కాదె
 తనకు లేదని యేడ్వ తన దేహవనమును
 గాల్చు ప్రజ్వలితాగ్నికణము కాదె
 క్రోధగుణంబుచేఁ గోతిమోము విధాన
 కండ్లెరిజేయుచుఁ బండ్లిగిల్చు
 కామాదిదుర్గుణ కలితుండై స్మృతిదప్పి
 త్రాగుజోతు విధాన ధరణి కొరగు

గీ. తొట్టలో నుండు వహ్నిచే నుగ్రిమము మాడ్కి
 కుచ్చితాదులు తనువును గుంగఁజేయు
 కరుణజలసేచనముఁ జేసి కావుచుయ్య
 రమణగుణనాందరి! రఘుకులరామచందరి!.

101.

సీ. ధర్మశాస్త్రపయోధి ద్రచ్చియుంటిని గాని
 యవలంబనము వీసమైన లేదు
 ధర్మవిరుద్ధశాస్త్రము లెన్నియో వింటి
 గాని వీడ్కొన లేదు కాంక్షతోడ
 నీతు లెన్నియో కడునేర్పుతో బోధించి
 చెప్పుచుండుటె కాని సేతలేదు
 ప్రార్థన మెప్పట్టునను ద్రిప్ప
 నట్టులే పోదు మోహంభమునను

గీ. ఇట్టి క్రియలకు జిత్త మెట్టిష్టచతు
 అయిన బ్రార్థమునఁ బ్రతిక్రియయు లేదు
 వాసనారజువుల ద్వింప వశముగాదు
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచందరి!.

102.

సీ. అతఁడు సదాశివుం డీతఁడు సదానందుఁ

డను సంజ్ఞచే భేదమైతివయ్య
హరి యీతఁ డాతఁడు హరుఁ డేంచు వేర్వేర

నామధేయంబుల నలరి తయ్య
గిరిధారి యీతఁడు గిరిశుం డతండుంచు

బలురూపముల వ్యాప్తి నైతివయ్య
శేషశాయివి నీవు శేషభూషణు డాత

డని రూపవిశ్లేషి నైతివయ్య
గీ. వేరుగా నున్న భేదపుల్ షీర మొకటె
యైన విధమున చేతన మనఁగ నొకటె
నీవె శివుఁడవు విష్ణువు నీవె కాద
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

103.

సీ భూమధ్యమున ధ్వనుల్ మోయింగ నాదస్వ

రూప్రబహుంబనై రూపుఁ జూపి
అజ్ఞ కర్ణి కయైన యన్య క్షమున నుండి
యాంతర ప్రేరకుం డనఁగ బరగి

నాసికామూలసం వాసియై జీవాఖ్య
నొప్పి యవిద్యచే గప్పియుండి

నాభికంఠములలో శోభితంబై విశ్వ
తైజసత్వమునఁ దేజరిల్లి

గీ. ఒక్కఁ డయ్యును మాయచే బెక్కులుగను
నామరూపంబులను గల్ప నల నొనర్చి
తోచుచుంటివి యాట దోబూచు లట్లు
రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర! .

104.

- నీ. ఉడ్డీయమానమై యుత్కంధరంబున
 శవమాంసమున కఱ్ఱుచాచుచుండి
 వాహకు లదలింప వడివడిగనుఁ బారి
 కుర్కురమ్ములఁ దోలి గుగ్గిలు దిగ్గి
 పెనుభూతరూపంబు ననువుగా ధరియించి
 మొగ మమంగళమునై రగులుకొనుచు
 ప్రేతభూమిని నక్క గోతుల దుమికెడు
 గృధ్రము వలె చిత్త గృధ్రమొప్పు.
- గీ. హృదయకుహరంబునం జీవు నెదురుకొనుచు
 కండ లూడంగ బొడుచు నీమొండిగిద్ద
 చిత్త మిది బోధ గల్గిన శిథిల మగును.
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

105

- నీ. ఒకదుఃఖమున కంటె నొకదుఃఖ మధికంబు
 గల్గు చుండెను గాలకర్మవశిత
 స్వాతివర్షము చిత్త జల్లులన్న వితాన
 పొరిఁబారిదుఃఖము లొచ్చరిలుచుండు
 చితియందు నగ్ని యుదతదహించినకీతి
 నాథులు దహించు నాంతఃమున
 చింతల కెడమిక స్వాంతంబు సరికట్టు
 గంగ విడువున నుప్పొంగుచుండె
- గీ. కన్నులను మఃఖజలములు గ్రమ్మునట్లు
 భక్తులను మేటి కష్టము ల్పాలుసేసి
 ముక్తిసంధాతవగుట నీమోటుగుణము
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

106.

సీ. శమదమకుసుమగుచ్ఛముల కాధారంబు

భవ్యతరం బైన దివ్యతరువు

కామసంతాపంబు గజబిజ నడగించు

నానందసలిలపద్మాకరంబు

జ్ఞానవిజ్ఞానప్రజ్ఞానఘనం బైన

పుటపాకహాటకభూధరంబు

ధ్యానమకరందము ల్తనివితీరగ గోళిలు

మునిజనపట్టుదాంభోరుహంబు

గీ. భక్తజనముల పాలి కల్పదుర్మమంబు

దురితహరిణంబు సద్వృత్తి దోహదంబు

సచ్చిదానందమే నీదు సహజగుణము.

రమణగుణసాంద్ర్య! రఘుకులరామచంద్ర్య!.

107.

సీ. సరగుస నీపాదసరసీరుహమునందు

చిత్తపట్పనము వసించుగాత

త్వత్పాదపంజరాంతమున మానస

రాజహంస సుఖించి క్రాల్కుఁగాత

చరణయుగ్మరసాలసాలపల్లవముల

చిత్తకోకిలము భక్షించుగాత

ప్రేమిమలభవదంఘ్రివారివాహజఘర

ధీచాతకం బాస్వదించుగాత

గీ. మరణవేశను నా కెట్లు స్మరణకల్లు

పిలిచెదను నీక్షణంబున బలుకవయ్య

రామ! రాఘవ! శ్రీరామ! రవికులేంద్ర్య!

రమణగుణసాంద్ర్య! రఘుకులరామచంద్ర్య!.

108.

సీ. ఈముద్దతోపులు నింతటితో చాలు
 సంసారసౌఖ్యము చాలు చాలు
 పడిన కష్టచయంబు నడినెత్తి కెక్కెను
 జన్మమృత్యుసుఖంబు చాలు చాలు
 మోహోటవి సుఖంబు మొదటికిఁ బోధించె
 మోలఁ జేర్చుము సిగ్గు చాలు చాలు
 సంసారదావాగ్ని జ్వలియించె నూపిరి
 చలియించకున్నది చాలు చాలు

గీ. మరల గోరిన బెట్టుము మారువొట్టు
 చాలు తెలసెను నీమోహజాలమహిమ
 నాసికాకర్ణఖండనన్యాయ మయ్యె
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!

109.

సీ. కనకాదులగు నీగు ననకాపలిపురంబు
 కాఫురిస్థలము సౌఖ్యాకరంబు
 జనకుని సభలోన జయపుత్రిక గ్రహించి
 ఆలమందను గొను యాజ్ఞవల్క్యు
 శాఖలోఁ బ్రధితమా చదువుల సంశయం
 డగు మల్లనామాత్యుఁ డతని చూత్ర
 జుఁగు రామమూర్తి సౌమ్యుఁడు వానికిన్ నూను
 జై యొప్పు వీశరాజాహ్వాయంఢ

గీ. సరవి వైరాగ్యపుష్పగుచ్ఛములఁ గూర్చి
 కరయుగము మోడ్చి యప్పింతఁ బురుషసింహ
 తడయ కిదె గొను తప్పలతిడక యనక
 రమణగుణసాంద్ర! రఘుకులరామచంద్ర!.

110.